

Aleg. 203.

Wniosek.

Zeszłoroczny ruch w jesieni wśród włościaństwa ruskiego i wśród Mazurów, który ogarnął nagle aż 7 powiatów i wstrząsnął umysłami najspokojniejszej warstwy naszego społeczeństwa do tego stopnia, że wedle samych urzędowych obliczeń 6.111 osób opuściło było kraj nasz, by tylko zarobku i ziemi w obczyźnie dla siebie wyszukać, — jest jaskrawym dowodem anormalnych stosunków wśród naszego włościaństwa, zniewalającym każdego sumiennego człowieka, a tem bardziej Reprezentację krajową do głębszego zastanowienia się nad tą sprawą i zaradzenia złemu.

Objaw ten jest tem groźniejszy, że włościanin nasz, zarówno ruski jak i mazurski, przywiązany głęboko do swojej ziemi od wieków, porzucił ją nagle całymi tłumami, poszedł pod rządy absolutyzmu, i nie czuł najmniejszego żalu za pozostawioną tutaj swobodą osobistą i gminną.

Z uwagi, że zapatrywanie się naczelnej władzy politycznej krajowej na tę sprawę, upatrującej przyczynę emigracyi w kwestyi chleba, a raczej w braku zarobku i chleba, są wręcz przeciwnie zapatrywaniu się Wydziału krajowego, upatrującego przyczynę tejże emigracyi, głównie „w starannie zorganizowanych, systematycznie prowadzonych agitacyach, których źródłem i sprzężyn jednak nie odkryto“ (pismo Wydziału krajowego z dnia 24. października 1892);

z uwagi, że tak samo i Reprezentacje powiatowe wydały w tej sprawie opinie, wręcz sobie przeciwnie ;

z uwagi, że wedle samych obliczeń statystycznych Dra Pilata, wykazujących gęstość zaludnienia w powiatach, dotkniętych gorączką emigracyjną, razem (!) na własności tabularnej i nietabularnej w ilości około 100 dusz na 1 kilometrze kwadratowym, nie podano nawet w przybliżeniu prawdziwego obrazu tej gęstości zaludnienia na samych gruntach włościańskich ;

z uwagi, że w czterech powiatach, gdzie się objawił prąd emigracyjny, mianowicie w Husiatyńskim, Czortkowskim, Borszczowskim i Zaleszczyckim, własność tabularna często dzięki inkorporowaniu tak zwanych „wakantów“ albo pustek rustykalnych i lasów gminnych, nad któremi patentem z dnia 20. września 1782 byłym dominiom jedynie prawo policyjnego nadzoru przyznano, a już przy regulacyi serwitutów to prawo nadzoru samowolnie na prywatne prawo własności przemieniono i dworom przyznano, stanowi bez mała połowę wszystkich gruntów, i od lat 20 już nawet nie widać skłonności do zmiany tych zupełnie nieproporcjonalnych stosunków majątkowych ;

z uwagi, że na pola nietabularne z ludnością przeszło półmilionową na 571.872 morgów roli uprawnej, przypada aż 29.980 morgów pustych nieużytków, gdy przeciwnie na własności tabularną zaledwie 353 właścicielami na 323.986 morgów ziemi uprawnej, przypada tylko 3.999 morgów takich pustych nieużytków, a za to lasów na własność tabularną w powiatach, dotkniętych gorączką emigracyjną, przypada 121.326 morgów, gdy przeciwnie na wszystkich włościan przypada tylko 10.945 morgów ;

z uwagi, że nasze władze krajowe nawet nie zdały sobie dotychczas dokładnie sprawy z niebezpiecznych skutków strasznego rozdrobnienia gruntów włościańskich, które spadły poniżej wszelkiego minimum existentiae, nie mówiąc już o możności jakiegokolwiek racjonalnej gospodarki i inwestycyj krajowych;

z uwagi, że rok rocznie się powtarzające klęski elementarne, lichwa, ciężkie konkurencyjne kościelne i szkolne, przymus intabulacyjny, bezwzględność władz skarbowych, geometrów ewidencyjnych i t. p. rujnują do reszty gospodarstwa włościańskie;

z uwagi, że Sejm Bukowiński, uznając chociaż w części nieszczęsne położenie powracających z Rosyi emigrantów, zawotował dla nich na obecnej sesyi zasiłek w kwocie 5.000 zł. w. a.;

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy celem zbadania przyczyn nędzy ekonomicznej naszego włościaństwa, która między innymi spowodowała zeszłoroczną emigracyę do Rosyi, i celem obmyślenia środków zaradczych, pelecć Wydziałowi krajowemu, by zwołał ankietę z osobistości, zostających w bliskiej styczności z włościaństwem, tudzież z samych włościan, i by przedłożył wynik tych badań Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi razem ze swojemi wnioskami.

Lwów dnia 12. maja 1893.

Wnioskodawca:

Huryk w. r.

Teliszewski, Dr. Sawczak, Kułaczkowski, Antoniewicz, Herasymowicz, Mandyczewski, Potoczek, Hamorak, Kramarczyk, Stręk, Dr. Okuniewski, I. Romańczuk, Rożankowski, Barabasz, Korol, M. Siczynski, Ochrymowicz, Sirko.